

işçi ücretinin sayı ile mütenasiben yükselmesini ve hiç değilse asgari ücret tarifesinin dununa düşürülmemesini istihdaf eder. Bunun haricinde amelenin mânevi vasıflarının ıslâhı da ele alınmıştır. Diğer taraftan münferit mukaveleler yerine kollektif iş mukaveleleri ortaya çıkmıştır. İşçi sendikalarının teşekkülündeki mevzu ve gayenin tahakkukunu temin için bu sendikalar yegâne müeyyide olarak grev hakkına maliktirler. Sendikalar bu grevi hazırlamak ve idare etmekle görevlidirler.

Hal böyle iken Çalışma Bakanlığının ecnebi mevzuat hakkında alâkadar komisyon üyelerine tevzi ettiği raporda grev usulünün bazı Devletlerce kabul edilmediği ifade edilmekte ise de bunların hangi Devletler olduğu cihetinin meskût geçihnesi dikkate şayan görülmüştür.

Bizim bildiğimize göre faşist İtalya'da Nazi Almanya'sında ve Komünist Rusyada işçilere grev hakkı tanınmamıştır.

Bazı Devletler grevden önce patronla işçiler arasında tahaddüs eden ihtilâfların sulhan halli teşebbüsünün yapılmasını şart kılmış, akameti halinde grev ilânına hak vermek suretiyle bazı tahrikler vazeylemişlerdir.

Takdir buyurulur ki, patron sendikalarının teşekkülüne inkân verilmiş olmasına göre bu sendikaların haiz oldukları büyük kuvvet ve kudret karşısında işçi sendikalarının grev ilânına kadir olamamaları binnetice zebun kalmalarını intaç eder.

Tasarı bu hakkı tanıtamamış olmasına rağmen grevin sağlayacağı inkânı temine mâtuf hiçbir ahkâmı da ihtiva etmemektedir.

Grev esasını; suiistimal edilmesine inkân bırakılmıyacak takyidatla mevzuatımıza ithal etmenin demokratik bir zaruret olduğu mütalâasındayız.

Tasarıda sendikaların umumi ahkâm dışında bir de Çalışma Bakanlığının denetimine tâbi olacakları yazılıdır. İbarenin mutlak mânasına göre Çalışma Bakanlığının sendikalar üzerinde gayrimahdut bir kontrol icra edilecekleri anlaşılmaktadır.

Kanaatımızca bu kayıtlar sendikaların inkişafı için haiz bulunmaları icabeden serbestiyi selbedebileceği gibi sendikalar teşkilindeki gayeye de muhaliftir.

Kontrolün ancak memleketlerin idâresine ve faaliyetlerinin nizam ve kanunlarına uygun olup

olmadığı hususlarına inhisar ettirilmesinin doğru olacağı düşüncesindeyiz.

İfulâsa; tasarının, sendika mefhumunu tahrik ve ihtilâl emellerine yer vermiyecek milliyetçi bir ruh ile anlamasını ve kökü dışarıda olan yabancı ideolojilerin bu teşekküllere sokulmasına imkân bırakılmıyacak hükümleri ihtiva etmiş bulunmasını takdirle karşılıyoruz.

Ancak; demokratik bir cemiyet telâkkisine varmak ve demokrasi umdelerinin tahakkukuna imkân bahşedebilmek maksadiyle biraz önce açıkladığımız hususların yeni sendika mensuplarının kanun çerçevesi içinde yapacakları zor hareketleri, grev ve lokavtı önlemeğe mâtuf hükümlerin tasarıdan çıkarılmasını ve Hükümet murakabesinin hiç değilse Cemiyetler Kanununun buna mütâallik hükümlerinin şumulünü aşmamasını temenni ediyor ve haklı olarak tasarının bu şekilde ıslahını bekliyoruz.

ÇALIŞMA BAKANI Dr. SADİ IRMAK (Konya) — Muhterem arkadaşlar; arkadaşlarınızın mütalâalarını dikkatle dinledim. Bunların her birine ayrı ayrı cevap arzetmeden önce, tasarıyı yüksek huzurunuzda sunmamıza âmil olan sebepleri ve tasarının taşıdığı zihniyeti, kısa bir kaç kelime ile, arzetmeme izninizi rica ederim.

Cemiyetler Kanununun geçirdiği son istihale ve gelişmeden sonra memleketimizde de sınıf ve meslek esası üzerinde Cemiyetler kurulması, kanuni imkân dâhiline girmiş bulunuyor. Bu gelişmeden, az sonra, memleketimizin birçok yerlerinde, ezetimle büyük şehirlerimizde, süratle başgösteren ve ilerliyen bir sendikalaşma hareketi karşısında bulunduk. Bu suretle kurulmuş olan işçi topluluklarının sayısı 100 e yaklaştı. Bunların bir kısmı sendika unvanını aldı, bir kısmı birlik; dernek veya cemiyet gibi muhtelif isimler aldı.

Fakat görülüyor ki; hepsinde müşterek olan motif meslek ve sınıf menfaatlarını müştereken temsil etmek ihtiyacı idi. Bu ihtiyaç altında kurulan toplulukların az zaman sonra kısmen ödevlerinden uzaklaştıkları ve bizi yeniden bir nizam vermiye mecbur ettikleri müşahede edildi.

Şöyle ki; Bunların bir kısmı kısa bir zamanda bu sınıf ile alakası olmayan insanların müdahale ve tesirine mâruz kaldı ve sendika reisi